

ECONOMIA

4º ESO

IES LUCUS AUGUSTI

DEPARTAMENTO DE ECONOMIA

ÍNDICE

A) INTRODUCCION E CONTEXTUALIZACIÓN

B)CONTRIBUCION AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

C)CONCRECION DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

D)CONCRECION PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE

E)CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

F) MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR

G)CRITERIOS SOBRE CALIFICACION DO ALUMNADO

H)INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

I)ORGANIZACION DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACION E AVALIACION DAS MATERIAS PENDENTES

J)ORGANIZACION DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO

K)DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

L)MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

M)CONCRECION DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

N)ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDACTICO

Ñ)MECANISMOS DE REVISION, AVALIACIÓN E MODIFICACION DAS PROGRAMACIONES DIDACTICAS EN RELACION COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

PROGRAMACION DIDACTICA DE AULA

A) INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Estamos nun Instituto de Secundaria que imparte:

1) Catro liñas de ESO ofertando en 4º as dúas opcións:

-Ensinanzas académicas nas que se oferta **Economía**

-Ensinanzas aplicadas nas que se oferta **Iniciación a Actividade Emprendedora e Empresarial**

-En 2º da ESO ofertase **Educación Financeira** de libre configuración autonómica

2) Bacharelato con seis grupos en 1º nos que se oferta Economía como troncal de opción. En 2º, tamén seis grupos, ofertase **Economía da Empresa** como troncal de opción e **Fundamentos de Administración e Xestión** como específica de opción

Tanto a Economía de 1º BAC como a Economía da Empresa de 2º de BAC ofértanse como específicas si non foron elixidas como troncais

A ECONOMIA NA ESO

O ser humano, tanto individual como colectivamente, vese sempre abocado a establecer prioridade entre as súas necesidades e a decidir cales delas, e en que medida, vai satisfacer cos recursos limitados dos que dispón. A ciencia económica pon á súa disposición unha ampla gama de instrumentos e solucións que perseguen a asignación eficiente deses recursos escasos entre as alternativas posibles.

Ao longo da historia configuráronse distintos sistemas económicos que, desde unha determinada interpretación da realidade, cos coñecementos científicos e a tecnoloxía dispoñibles e, sobre todo, desde certos valores, deron resposta aos problemas básicos da Economía: que, como e para quen producir. A coexistencia e diálogo — enfrontamento en moitas ocasións — entre estes sistemas, abriron novas perspectivas que permitiron o nacemento de solucións máis flexibles.

A medida que a Humanidade conquista metas máis ambiciosas na súa loita pola dignidade da persoa, esta toma conciencia máis clara das consecuencias das súas decisións económicas e esixe máis aos centros de decisión económica, en relación con problemas que afectan o benestar social e á súa calidade de vida. Por citar tan só algúns exemplos: o paro, os dereitos dos traballadores, a conservación do medio ambiente, a distribución desigual da riqueza ou a defensa dos consumidores e da competencia fronte a certas prácticas empresariais.

La conciencia dos países desenvolvidos viuse convulsionada por problemas que, como a inmigración ilegal, o tráfico e a explotación de persoas, o racismo e a xenofobia, afunden as súas raíces no profundo abismo que separa aos países ricos dos pobres, no que se veu a chamar a confrontación do Norte rico co Sur pobre aludindo ás zonas xeográficas que ocupan ambos os bloques. Actualmente levántanse voces cada vez máis potentes e reputadas fronte a conceptos e receitas económicas ortodoxas excesivamente ríxidos e reclaman, máis

aló mesmo da solidariedade, solucións aos problemas débeda exterior, transferencia de tecnoloxía, globalización da economía, proteccionismo dos países ricos, etc.— que impiden a eses pobos saír do subdesarrollo e a miseria.

De aí a necesaria referencia a sólidos valores éticos no deseño das políticas económicas e na toma de decisións.

La Economía inclúese dentro das Ciencias Sociais. A súa adecuada comprensión leva a relacionala con disciplinas como a Historia, a Xeografía, a Psicoloxía ou a Filosofía, en particular coa Ética. Tamén garda relación con disciplinas doutros currículos como a Estatística, as Matemáticas ou a Informática.

La Economía fornece un potente aparello conceptual que permite analizar e comprender as claves da realidade contemporánea. Os problemas económicos son presentados en relación co contexto sociocultural no que se atopa o alumno.

Os distintos medios de comunicación, non só a prensa especializada, recollen a diario numerosas noticias de carácter económico. Iso permite seleccionar as noticias, datos e indicadores publicados relevantes para o tema que se trate nese momento e adoptar unha metodoloxía activa na clase..

Es necesario que o estudante coñeza o significado preciso dos conceptos económicos e que os empregue cun dominio suficiente como para interpretar adecuadamente datos, expor e analizar os problemas económicos e deseñar as correspondentes solucións. Nesta tarefa utilizarase a formalización mediante a linguaxe matemática — dentro do nivel alcanzado polo alumno nesta disciplina — e a análise gráfica. Para a confección destes datos utilízanse paquetes informáticos, en particular a folla de cálculo, e se acede, a través de Internet, a bases de datos relevantes.

Dimensión formativa da Economía

Las principais achegas da Economía á formación dos alumnos son as seguintes:

- Como ciencia social que é, a Economía precisa de actitudes reflexivas e críticas ante os problemas que se expoñen, máxime cando moitos deles son parte inherente da vida adulta de calquera persoa. O conflito entre a perspectiva económica e a ética debe resolverse a favor desta última ou, en todo caso, promovendo unha actitude crítica á vez que xusta e solidaria por parte do alumnado.
- Proporcionar aos alumnos instrumentos e ferramentas de análises acordes coas súas capacidades para identificar e analizar os problemas económicos básicos.
- La materia levará discusións sobre as diferentes formas de solucionar os problemas, que implicarán o desenvolvemento da capacidade de diálogo entre os grupos partidarios dunhas ou outras teses. De tales discusións deberán saír, dunha maneira tolerante, consensos

que ser virán aos alumnos para valorar devandito diálogo, como forma de achegarse ao mellores solucións achegadas entre todos os compoñentes dun grupo.

- La ciencias auxiliares coas que se relaciona na súa aplicación e interpretación de problemas cotiáns e reais, completan e enriquecen a visión global da Economía como ciencia social.
- La comprensión dos problemas económicos e as súas diferentes interpretacións non pode deixar de lado valores como a solidariedade, a tolerancia, o traballo en equipo, a postura crítica ante o consumismo, o respecto ao medio ambiente, etc.

B)CONTRIBUCION AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Entendemos por competencias **crave** aquelas capacidades que debe desenvolver o alumno ao finalizar o ciclo para aplicar de modo integrado os contidos da materia e asimilalos á súa propia realización persoal. As competencias crave contribuirán ao exercicio dunha cidadanía activa, a incorporarse á vida adulta de maneira satisfactoria e, en definitiva, desenvolver no alumno unha aprendizaxe permanente durante toda a súa vida.

Cada unha das materias contribúe ao desenvolvemento de diferentes competencias e, ao mesmo tempo, cada unha das competencias crave admite ser traballada desde diferentes materias.

A materia de Economía en a Educación Secundaria Obrigatoria contribúe xunto ao resto a que o alumno adquira as capacidades que se buscan con cada competencia crave, pero tería especialmente a finalidade de desenvolver as competencias matemática, social e cívica, iniciativa e espírito emprendedor, ademais da competencia financeira que se engade de modo extracurricular.

Aínda que cada materia contribúe de maneira distinta á adquisición destas competencias básicas, o currículo de Economía contribúe especialmente ao seu desenvolvemento desta maneira:

a) Competencia en comunicación lingüística. Todas as materias deben contribuír á consecución desta competencia por parte do alumno. A lectura, ademais de ser fonte de pracer, facilita a interpretación e comprensión permitindo facer uso da lingua falada e

escrita. a finalidade da materia de Economía radica primordialmente en alcanzar un dominio na competencia comunicativa dos alumnos, para que ao termo da etapa educativa haxan adquirido a capacidade de entender noticias básicas relacionadas coa economía na prensa xeneralista, así como recibir, entender e emitir mensaxes de contido económico correctamente. Tal desenvolvemento permitiralles construír o pensamento e expresar opinións fundadas sobre as mesmas.

O proxecto curricular de McGraw-Hill para Economía en ESO contribuirá á adquisición da competencia lingüística mediante a introdución de lecturas ao longo de todos os temas (conto inicial, "periscopios", taller de prensa, etc.), comentarios de texto xornalístico ou a confección de actividades específicas de procura de información, de debate e análise.

b) Competencia matemática. A adquisición desta competencia por parte do alumno suporá que teña a capacidade de pór en práctica procesos de razoamento que lle leven á solución de problemas da vida cotiá. A competencia levará tamén a que poida razoar os problemas para extraer información, sendo capaz de identificar a validez dos razoamentos e dos resultados obtidos.

O proxecto de McGraw-Hill contribúe á adquisición da competencia coa introdución nas distintas unidades de ferramentas matemáticas para a resolución de problemas, ademais da lectura e interpretación de gráficos e a resolución de problemas baseados na aplicación de expresións matemáticas.

c) Competencia no tratamento da información e competencia dixital. A Nosa materia contribúe a potenciar esta competencia polo feito de ter como obxectivo proporcionar coñecementos e destrezas para a procura e selección de información fundamentalmente en prensa escrita. A procura desta información require o uso adecuado de bibliotecas, hemerotecas ou o dominio das novas tecnoloxías da información para obter o máximo aproveitamento na fase de documentación á hora de realizar traballos de investigación. A realización guiada destas procuras constituirá un medio para o desenvolvemento da competencia dixital; a iso tamén contribúe, o uso que esta materia fai dos novos medios de comunicación dixitais que implican un uso social e participativo que os alumnos deben coñecer, valorar e utilizar de modo crítico e responsable.

A LOMCE específica a este respecto que, «en canto á competencia dixital, os contidos, criterios e estándares de avaliación da materia incorporan o coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas: os sistemas de tratamento de textos, bases de datos,

almacenamento e xestión de información, correo electrónico, etc. Tamén se procura desenvolver no alumnado a capacidade de buscar, obter e tratar a información, así como de utilizala de maneira crítica e sistemática, avaliando a súa pertinencia e diferenciando entre información real e virtual. Outra capacidade potenciada é a de utilizar ferramentas informáticas para producir, presentar e comprender información de complexidade progresiva e ter a habilidade necesaria para acceder a servizos baseados en Internet, buscalos e utilízalos; pero, ao mesmo tempo, tamén a capacidade de saber como empregar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación en apoio do pensamento crítico, a creatividade e a innovación. Nesta materia, a utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación require unha actitude crítica e reflexiva en relación coa información dispoñible».

d) Competencia para aprender a aprender. A adquisición desta competencia debe permitir ao alumno poder iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe. O proxecto de McGraw-Hill para a materia busca que o alumno teña a capacidade para motivarse por aprender, que á súa vez depende de que se xere a curiosidade e a necesidade desa aprendizaxe.

O proxecto presentado busca, a través do modo en que se presentan os contidos e do tipo de actividades expostas, que o estudante sinta protagonista do proceso e do resultado da súa aprendizaxe e, finalmente, de que chegue a alcanzar as metas propostas.

Tentouse presentar unha serie de contidos de carácter práctico para achegar ao alumno á realidade que lle rodea con capacidade crítica e reflexiva. Moitas das actividades presentadas en cada unidade mostran tamén ese carácter competencial que permite a aprendizaxe permanente (actividades de debate, procura de información "periscopios", etc.)

e) Competencia social e cívica. A competencia social e cívica ten como obxectivo que o alumno logre un desenvolvemento persoal e profesional que lle permita unha eficaz incorporación á sociedade e a unha contorna laboral real. Neste sentido, a Economía é unha ferramenta poderosa para a interpretación do mundo e poder abordar os fenómenos e problemas sociais en distintos contextos. Para poder participar plenamente na sociedade democrática, é fundamental adquirir os coñecementos que permitan comprender e analizar de maneira crítica as opinións e comportamentos dos demais, respectando a diversidade. Por outra banda, a sociedade reclama cada vez máis a presenza de persoas emprendedoras con ideas propias e iniciativa, que, de forma responsable estean dispostas a participar e implicarse en procesos de mellora esa sociedade.

Tendo en conta todo o anterior, o proxecto de McGraw-Hill para a materia busca formar un espírito crítico e reflexivo no alumno sobre os problemas económicos da nosa sociedade (paro, inflación, etc.) e o modo de resolvelos. Ademais, os contidos dalgúns unidades expoñen algúns dilemas éticos relacionados coa globalización e o medio ambiente que farán reflexionar ao alumno. Exponse tamén actividades finais de contido competencial (exercicios de debate, textos xornalísticos e propostas de audiovisuais)

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. É a competencia máis directamente relacionada coa materia. A consecución da competencia nos alumnos permitirá conseguir futuros cidadáns emprendedores que participen e melloren a sociedade de modo activo.

O proxecto de McGraw-Hill inclúe coñecementos e destrezas relacionados co mundo do traballo, a educación económica, a financeira e a organización empresarial.

Os contidos presentados no proxecto buscan no alumno fomentar a súa capacidade de pensamento creativo, aspecto este fundamental para o nacemento dos emprendedores., así como o coñecemento do funcionamento das sociedades empresariais desde o punto de vista ético e de responsabilidade social.

Buscando a consecución desta competencia, púxose especial coidado na elaboración das actividades, tentando sempre cubrir as diferentes formas de abordar a aprendizaxe por parte dos alumnos. As actividades de análises, debate, traballo en grupo, autoevaluación, resolución de problemas e de toma de decisións son unha constante en todos os temas.

g) Conciencia e expresións culturais. Aínda que non é unha competencia directamente relacionada coa materia, o ensino da materia tamén debe contribuír a conseguirla desde o punto de vista da valoración das diferentes manifestacións culturais e artísticas que teñen a súa repercusión tamén na economía.

Dentro dos contidos propostos abórdase o tema da globalización que tamén ten un compoñente cultural que esixe por parte do alumno unha actitude crítica e reflexiva.

h) “Competencia financeira”. (Extracurricular) Aínda que a LOMCE non cita a competencia financeira, dentro das capacidades que o alumno debe conseguir ao longo da etapa, o proxecto para a materia elaborado por McGraw-Hill considera imprescindible abordala. A introdución da educación financeira no currículo de Educación Secundaria é cada vez maior e vén dada polas recomendacións da UE e da OCDE que mesmo a inclúe xa dentro das avaliacións realizadas nos informes PISA ⁽¹⁾.

As razóns para incluír a educación financeira son variadas, e van desde as cada vez máis frecuentes crises económicas, a axústelos nos sistemas de axudas públicas ou os cambios demográficos que supoñen o progresivo envellecemento da poboación nos países desenvolvidos. Neste contexto faise necesario que os cidadáns aborden a toma de decisións de tipo financeiro coa maior información e coñecemento posible.

O proxecto McGraw-Hill para a materia aborda este tipo de ensinamentos buscando no alumno a adquisición de capacidades que lles permitan a toma de decisións intelixentes en materia financeira, mantendo unha actitude crítica e analítica ante todas as ofertas que se lles presenten.

Os contidos expostos abordan a planificación de gastos, a elaboración de orzamentos, ou o fomento do aforro como medio para a consecución da seguridade financeira no longo prazo. O alumno debe ser tamén capaz de xestionar de forma efectiva os seus gastos ou as débedas a curto prazo, logrando así os seus obxectivos persoais.

C) CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

1. Obxectivos xerais da ESO

O currículo establece os seguintes **obxectivos**, que han de alcanzarse ao longo da etapa:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións con os demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

2. Obxectivos da área de Economía

En relación cos contidos propostos para a ESO, establecemos para a área de Economía no curso de 4º de ESO os seguintes obxectivos:

- **Obi.EC.1.** Integrar o concepto de economía como ciencia da elección. Identificar os principais axentes económicos, a súa actuación e as relacións entre eles. Valorar criticamente o impacto das accións dos axentes económicos sobre a contorna.
- **Obi.EC.2.** Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.
- **Obx.EC.3.** Describir a importancia da empresa e o emprendemento no proceso de creación de riqueza dunha sociedade.
- **Obx.EC.4.** Identificar as consecuencias das actividades empresariais para a propia empresa, os seus traballadores e a sociedade no seu conxunto.
- **Obx.EC.5.** Coñecer, controlar e xestionar as variables de ingresos e gastos dun orzamento persoal e saber decidir con racionalidade entre distintas alternativas económicas da vida persoal e relacionalas co benestar propio e social.
- **Obx.EC.6.** Analizar o papel do diñeiro no funcionamento da sociedade. Valorar o aforro como medio para alcanzar logros persoais.
- **Obx.EC.7.** Explicar o papel do sector público, como garante do marco de actuación e como axente económico. Valorar criticamente os efectos da súa actuación ou ausencia de actuación respecto da igualdade e o benestar dunha sociedade.
- **Obx.EC.8.** Diagnosticar os efectos da inflación como elemento distorsionador das decisións que toman os axentes económicos nunha sociedade.
- **Obx.EC.9.** Analizar as características principais do mercado de traballo, as políticas de emprego e valorar as oportunidades que presenta.
- **Obx.EC.10.** Coñecer e valorar as vantaxes que supuxo o comercio internacional, así como os custos que implicou no desenvolvemento dalgúns países. Valorar o potencial da integración económica e as perspectivas da economía aragonesa no marco da internacionalización económica.

- **Obx.EC.11.** Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.
- **Obx.EC.12.** Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.
- Para alcanzar os obxectivos desta materia, exporase un proceso de ensino e aprendizaxe eminentemente práctica, de tal forma que se forme ao alumno coas capacidades e coñecementos necesarios para que poida entender a realidade económica que nos rodea e ser crítico con ela.

Teranse en conta, para iso, as seguintes recomendacións: relacionar o proceso de ensino-aprendizaxe coa vida real, facilitar a construción de aprendizaxe significativos, relacionando o que o alumno xa sabe cos novos contidos, favorecer a capacidade de aprender a aprender e crear un clima de aceptación e cooperación fomentando o traballo en grupo. A metodoloxía utilizada combinará estratexias de exposición e de indagación ou descubrimento, que dependerá do tipo de contido. Así a aprendizaxe dos contidos farase a través de didácticas concretas poden ser moi variadas, como a realización de traballos de investigación tanto persoal como en grupo e a súa posterior exposición, o estudo de casos reais, realización de debates sobre temas económicos de actualidade ou visitas a empresas e organismos económicos.

Neste sentido, os estudos de casos e a incorporación das TIC formarán parte esencial da metodoloxía da materia así como o seguimento dos principais medios de comunicación ao alcance do alumnado.

Tendo en conta ademais Plan de Actuacións para a Igualdade adaptando ás seguintes especificacións relativas a obxectivos, contidos, metodoloxía e criterios de avaliación:

A.

A comprensión do valor constitucional da igualdade entre ambos sexos como obxectivo de especial atención, sen que, en ningún caso, se admitan contidos, metodoloxía ou criterios de avaliación transmisores, directa ou indirectamente, dunha distribución estereotipada de papeis entre os sexos ou dunha imaxe de dominación dun sexo sobre o outro en calquera ámbito da vida.

B.

O enriquecemento do contido curricular coas contribucións ao coñecemento humano realizadas polas mulleres no pasado e no presente, e co axeitado reflexo do papel das mulleres na evolución histórica.

C.

A adquisición, en alumnos e alumnas, dos coñecementos e das actitudes necesarias que lles permitan, cando acaden a madurez, atender as súas propias necesidades domésticas e os labores familiares compartidos, inclusive as cargas parentais e a atención de familiares que, por dependencia, necesiten a asistencia doutras persoas, mulleres ou homes.

D.

O fomento das vocacións femininas naquelas áreas onde se atopen infrarrepresentadas as mulleres e o fomento das vocacións masculinas naquelas áreas onde se atopen infrarrepresentados os homes, buscando evitar as decisións profesionais derivadas de prexuizos.

E.

A garantía da coeducación na Comunidade Autónoma de Galicia dentro das súas competencias propias

D) CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE:

1º Temporalización

A temporalización das unidades didácticas será flexible en función de cada centro, de cada tema e actividades e das necesidades de cada alumno, que serán quen marquen en certo xeito o ritmo de aprendizaxe.

A continuación inclúese un cadro orientativo da temporalización para cada unidade didáctica:

	Bloques de contido	Unidade didáctica	Períodos lectivos
Avaliación 1	Bloque I Ideas económicas básicas	1. Economía, a ciencia útil	6-8 h
		2. Producción e crecemento	6-8 h
	Bloque II Economía e empresa	3. Mercados e empresa	8-10 h
		4. A empresa e o seu contexto	8-10 h
	Repaso primeiro trimestre: 2 h (cine) + 1 h (noticia e cuestionario)		
	Bloque III	5. Planificación financeira	8-10 h

Avaliación 2	Economía persoal	6. Saúde financeira	8-10 h
		7. O diñeiro e as súas formas	6-8 h
	Bloque V Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	8. Produción e prezos	6-8 h
Repaso segundo trimestre: 2 h (cine)+ 1 h (noticia e cuestionario)			
Avaliación 3	Bloque V Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	9. O mercado de traballo	8-10 h
	Bloque IV Economía e ingresos e gastos do Estado	10.As contas do Estado	8-10 h
	Bloque VIN Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	11.O comercio internacional e a UE	8-10 h
		12.A globalización e os desequilibrios da economía mundial	4-6 h
Repaso terceiro trimestre: 2 h (cine) + 1 h (noticia e cuestionario)			

Organización e secuenciación de contidos

Segundo a Recomendación 2006/962/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de decembro de 2006, **este texto potencia a aprendizaxe por competencias**, integradas en forma de actividades nas unidades didácticas que o desenvolven, propiciando a

aprendizaxe significativa, á vez que integrado, dos contidos curriculares.

Igualmente, en resposta á norma estatal e das distintas Comunidades Autónomas, introdúcese no desenvolvemento dos textos, así como nas actividades para os alumnos, os **elementos necesarios para a formalización dos logros** a través dunha dobre vía: **niveis de competencias convenientemente secuenciados, por curso, así como os correspondentes criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliados, vinculados aos contidos programados, indicadores de logro neste caso** e expresados, de modo preceptivo, na nova Lei Orgánica.

O texto elaborado para cuarto curso de ESO profunda nos seguintes bloques de contido:

- **Bloque I:** Ideas económicas básicas.
- **Bloque II:** Economía e empresa.
- **Bloque III.** Economía persoal.
- **Bloque IV.** Economía e ingresos e gastos do Estado.
- **Bloque V.** Economía e tipos de interese, inflación e desemprego.
- **Bloque VIN.** Economía internacional.

En canto á repartición dos contidos do currículo en relación co libro, propomos a seguinte secuenciación:

- **Primeira avaliación:** unidades 1, 2 (Bloque I), 3 e 4 (Bloque II).
- **Segunda avaliación:** unidades 5, 6, 7 (Bloque III) e 8 (Bloque V)
- **Terceira avaliación:** unidades 9 (Bloque V), 10 (Bloque IV), 11 e 12 (Bloque VIN).

2º GRADO MÍNIMO DE CONSECUION PARA SUPERAR A MATERIA:

Todos os estándares teñen o mesmo grao mínimo de consecución (50%)

3ºPROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe, é dicir, a avaliación do grao en que os alumnos e alumnas van alcanzando os obxectivos didácticos, pode realizarse a través dunha serie de actividades propostas ao ritmo do desenvolvemento da aprendizaxe de cada unidade, é dicir, a través do control da realización de actividades, a súa corrección en clase ou entrega das mesmas ao profesor, preguntas directas aos alumnos, intervención destes completando parte da explicación ou lembrando contidos xa estudados, etc.

A avaliación realizarase considerando os seguintes instrumentos:

AVALIACIÓN ORDINARIA

- Observación: do traballo individual do alumno, a súa actitude fronte ao traballo en equipo, a posta en común da información solicitada, as súas explicacións e participación en clase ou nas actividades realizadas fóra do centro, os hábitos de traballo, a súa iniciativa, autoconfianza e interese. Algunhas destas observacións pódense realizar mediante as actividades presentes no texto.
- Revisión dos traballos dos alumnos, realizados nos seus cadernos.
- As probas de avaliación: nas que se valorarán os coñecementos, grao de comprensión, capacidade de aplicación dos coñecementos a novas situacións e a habilidade para analizar e sintetizar informacións e datos. Estas probas poden ser de diferentes tipos:
  - Exercicios onde o alumnado aplique os coñecementos adquiridos en clase. Estes poden ser as actividades ou tarefas presentes no libro e ser corrixidos en clase.
  - Presentación de traballos e comentarios de texto.
  - Exames escritos segundo figura no apartado G

AVALIACION EXTRAORDINARIA:

En setembro o exame será de toda a materia e ademais o profesor esixirá os traballos non presentados. igual para todos os alumnos facendo especialmente fincapé nos contidos mínimos

---

E) CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

Os contidos non han de ser interpretados como unidades temáticas, nin, por tanto, necesariamente organizados tal e como aparecen no Real Decreto. A organización dos contidos do currículo en bloques non ten como finalidade establecer a orde e a organización das actividades de aprendizaxe na aula, senón os compoñentes da educación lingüística e literaria. Así mesmo, o feito de expor de modo diferenciado os contidos non debe ocultar a interconexión que hai entre o uso oral e o escrito e a interrelación que se dá en moitas actividades sociais entre usos orais e escritos.

Ao longo de **12 unidades didácticas** e os **repasos trimestrais**, o presente proxecto de Economía para 4.º ESO está estruturado da seguinte maneira:

- Desenvolvemento dos contidos da Unidade de maneira clara e concisa.
- Actividades ao final de cada apartado para comprobar si o alumno asimilou correctamente os contidos de cada epígrafe.
- Ao longo de cada unidade ofrécense dous tipos máis de actividades: Periscopios (actividades prácticas que requiren un maior nivel de reflexión) e Actividades resoltas (actividades con solución que permiten asegurar a adquisición dos contidos máis complexos da unidade).
- Exponse gran variedade de actividades, nas seccións finais de cada unidade, mediante as cales se axuda ao alumnado a reforzar e consolidar os contidos estudados.

- Dentro de cada unidade o alumno atopará distintas iconografías (Sabías que..., Importante, Reflexión, etc.) que axudan a interpretar as distintas seccións do libro e a súa utilidade.
- A unidade termina con 5 tipos de actividades: **Actividades finais** teóricas e prácticas (que permiten ao alumno comprobar si adquiriu os coñecementos básicos da unidade, Talleres de prensa (para traballar na procura de información e a comprensión e reflexión sobre noticias de prensa), Vocabulario (para lembrar as definicións traballadas na unidade), test de repaso (un rápido repaso de conceptos crave da unidade) e un Xogo económico en grupo.

F) MATERIAIS E RECURSOS DIDACTICOS QUE SE VAN A UTILIZAR:

Libro de texto recomendado Economía de Anxo Penalonga da editorial Mc Graw Hill

Material bibliográfico principalmente relacionado coa estrutura económica de Galicia

Fotocopias de actividades propostas pola profesora

Fotocopias de prensa con noticias actuais

Gravacións de programas televisivos de temas actuais como debates, presupostos etc

Películas

Páxinas web

polo profesor/a

Pizarra dixital Prensa económica

Calculadora non programable

Aula virtual na que terán a súa disposición as presentacións, enlaces a pax web, exercicios..

Presentacións elaboradas

G) CRITERIOS DE CUALIFICACION DO ALUMNADO e NORMAS DE REALIZACIÓN DAS PROBAS/EXAMES AVALIACIÓN ORDINARIA

1.- Farase un exame cada dous temas como máximo. Cando un exame teña parte teórica e práctica será necesario obter un mínimo de tres puntos (sobre 10) nunha das partes e na outra parte o suficiente para que a nota media sexa mínimo de cinco

2.-De cada exame farase recuperación para os alumnos que non alcanzaron a nota de cinco (a nota máxima que se pode alcanzar na recuperación é dun seis).

3.-**A nota da avaliación** estará constituída por dous elementos:

a)A nota media de tódolos exames realizados no trimestre si todos eles estivesen superados. Este elemento terá un peso do 80% da nota.

b)Reservase o 20% restante para valorar os seguintes aspectos:

-O traballo do día a día,

-Atención ás explicacións do profesor,

-Realización das actividades puntualmente,

Sobre este 20% descontarase 0,25 por chamadas de atención rexistradas polo profesor motivadas por interromper a explicación debido a que está falando con algún compañeiro, manexando o móbil, intercambiando material, enviando notas, etc

c)No caso de realizar algunha actividade complementaria, puntuará ata un 10% da nota, pasando a ter os exames un peso do 70% .

d)O resultado da nota de cada avaliación poderase redondear por exceso a unidade superior sempre que a súa parte decimal sexa igual ou superior a 0,50 e non concorran algunhas das circunstancias enumeradas no apartado b

4.-**A nota final** do curso estará composta polos seguintes elementos:

a) A nota media de tódolos exames si todos eles estivesen superados. Terán un peso do 80%.

b) Reservase o 20% restante para valorar os seguintes aspectos:

-O traballo do día a día,

-Atención ás explicacións do profesor,

-Realización das actividades puntualmente,

Sobre este 20% descontarase 0,25 por chamadas de atención rexistradas polo profesor motivadas por interromper a explicación debido a que está falando con algún compañeiro, manexando o móbil, intercambiando material, enviando notas, etc

Aquel alumno que teña algún exame suspenso deberá presentarse ao exame final

Excepcionalmente o profesor dará por superada a materia a algún alumno con un ou dous exames non superados cando considere que o alumno ten adquiridas a maioría das competencias básicas da materia.

No caso de realizar algunha actividade complementaria, puntuará ata un 10% da nota, pasando a ter os exames un peso do 70% .

Na proba extraordinaria o exame será de toda a materia

NORMAS DE REALIZACIÓN DAS PROBAS/EXAMES:

A realización das probas e exames responderá aos seguintes criterios:

- O alumnado acudirá aos exames coa melena recollida, se fora o caso.
- Non poderá presentarse con ningún elemento que impida a visibilidade das orellas a efectos de que o profesor poida ver si están utilizando algún sistema para copiar.
- Tampouco se permitirá o uso doutros aparellos como reloxos, calculadoras, móbiles e calquera outro dispositivo que poida servir para copiar. Ante o incremento de sistemas sofisticados para copiar ,como pinganillo inalámbrico, si o profesor sospeita do seu uso poderá decidir facer un exame oral de contraste a ese alumno
- No caso de que o profesor/a observara que algún alumno/a fai uso dalgún sistema para copiar nunha proba ou exame suporá o suspenso automático no dito exame e non se lle realizará o exame de recuperación previsto nesta programación aínda que manterá o dereito á avaliación final.

H)INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				

12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				
---	--	--	--	--

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
7.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
8.- Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
9.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
10.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
11.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				

12.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
13.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
14.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
15.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
16.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

I) ORGANIZACION DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACION E AVALIACION DAS MATERIAS PENDENTES

Non procede pois os alumnos que cursan 4º ESO non poden ter materias pendentes

J) ORGANIZACION DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO

Non procede, esta materia so se cursa en 1º de Bac

K) DISEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Realízase ao comezo do proceso para obter información sobre a situación de cada alumno e alumna, e para detectar a presenza de erros conceptuais que actúen como obstáculos para a aprendizaxe posterior. Isto levará unha atención ás súas diferenzas e unha metodoloxía adecuada para cada caso. Só se pretende coñecer o punto de partida para adaptarse ao nivel do alumnado. Non terá consecuencia algunha para o alumnado nos resultados da avaliación

L) MEDIDAS DE ATENCION Á DIVERSIDADE

As medidas de atención á diversidade han de favorecer a adaptación aos intereses, capacidades e motivacións dos alumnos respectando sempre un traballo común de base e a intención formativa global que permita a consecución das competencias clave e dos obxectivos do curso e da etapa.

Neste sentido propónse:

- A realización de actividades, variadas e flexibles, que non deben basearse unicamente na transmisión de información senón que deben partir das experiencias, coñecementos previos e datos da realidade á que teñen acceso os alumnos, facilitando unha aprendizaxe na que poidan comprobar a utilidade do apreso e fomentando o interese por novos coñecementos.
- O uso de estratexias que atendan ás diferenzas individuais do alumnado.
- A referencia a aprendizaxes xa realizadas para posibilitar o repaso e a fixación dos contidos que poden requirir un maior grao de dificultade para algúns alumnos.
- A proposta de actividades que expoñan solucións abertas e flexibles potenciando a individualidade do alumno e permitindo o profesor avaliar a cada suxeito segundo as súas posibilidades e esforzo.
- Facilitar ao alumno novas experiencias que favorezan á aprendizaxe de destrezas, técnicas e estratexias que lle permitan enfrontarse a novas situacións de forma autónoma e responsable.

M) CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

Os elementos transversais, que non son materias engadidas, senón un conxunto de coñecementos, hábitos, valores, etc., deben entrar a formar parte do desenvolvemento de todas e cada unha das materias básicas en que se organiza o currículo.

A educación ten por finalidade capacitar aos individuos para que se desenvolvan no seu medio de forma autónoma e para iso contribúe a desenvolver nos alumnos/as aquelas capacidades que lles van a proporcionar se cidadáns plenos. Pero hai cuestións transcendentais que non se abordan de forma exclusivamente académica como o traballo do desenvolvemento e construción persoal. Atopámonos coa necesidade de educar aos alumnos/as en valores e axudarlles a aprender a vivir, adoptando unha forma de vida que sexa posible soste, para crear cidadáns libres, autónomos e con principios para enfrontarse de forma crítica na sociedade que lles acolle. Esta sociedade demanda que non só se transmitan coñecementos, senón que as escolas formen a persoas que sexan capaces de vivir e convivir no respecto, a liberdade e os principios democráticos.

Os temas transversais son contidos basicamente actitudinais que van influír no comportamento conductual do noso alumnado. Son valores importantes tanto para o desenvolvemento integral e persoal do noso alumnado, como para o desenvolvemento dunha sociedade máis libre, democrática, respectuosa co medio e tolerante.

O Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, determina que en Educación Secundaria Obrigatoria, estes elementos son:

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- Uso das Tecnoloxías da Información e a comunicación.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Traballaremos a educación en valores de forma transversal e continua, ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe, e facémolo cun carácter interdisciplinar e dunha forma atraente para o alumnado, especialmente en o s periscopios, seccións finais de unidade e de trimestre.

N)ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDACTICO

Visita a unha empresa do entorno

Ñ)MECANISMOS DE REVISION, AVALIACIÓN E MODIFICACION DAS PROGRAMACIONES DIDACTICAS EN RELACION COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
(Indicadores de logro)	1	2	3	4
1.- Diseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				

6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Diseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				

20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

PROGRAMACION DE AULA

UNIDADE 1: ECONOMÍA: A CIENCIA ÚTIL	
Bloque 1. Ideas económicas básicas	
OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC. 1. Integrar o concepto de economía como ciencia da elección. Identificar os principais axentes económicos, a súa actuación e as relacións entre eles. Valorar criticamente o impacto das accións dos axentes económicos sobre a contorna.</p> <p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA) ○ Competencias sociais e cívicas (CSC) ○ Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)

TEMPORALIZACIÓN	
6-8 sesións lectivas dentro do primeiro trimestre	

UNIDADE 1: ECONOMÍA: A CIENCIA ÚTIL					
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas

<ul style="list-style-type: none"> • A Economía e o seu impacto na vida dos cidadáns (Bloque I) • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade (Bloque I) • Como se estuda en economía? Un achegamento aos modelos económicos (Bloque I) • As relacións económicas básicas e a súa representación (Bloque I) 	<p>Crit. B1.1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p>	<p>Est. ECB 1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.</p>	<p>CCL-CSC-CIEE</p>	<p>1. Que é a economía?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende o problema da escaseza como o básico da economía. ✓ Entende o concepto de custo de oportunidade que xorde en toda elección. <p>Actividades: 1, 2 Test de repaso: 2, 4, 5, 7 Actividades finais: 1, 2, 6, 7, 15, 17, 18 Taller de prensa Xogo económico</p>
		<p>Est. ECB 1.1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.</p>	<p>CCL-CSC</p>	<p>2. A necesidade de elixir</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mostra interese polo modo en que se toman as decisións económicas. ✓ É consciente das renuncias feitas ao tomar decisións. <p>Actividades: 3, 4. Actividades finais: 4</p>
	<p>Crit. B 1.2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p>	<p>Est. ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía.</p>	<p>CCL-CSC</p>	<p>3. O estudo da economía</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diferencia entre o modo de estudo macroeconómico e microeconómico. ✓ Entende a utilidade dos modelos económicos para o estudo da economía. <p>Periscopio: 1 Actividades: 5 Test de repaso: 1, 3, 8, 11 Actividades finais: 5, 14, 18 Taller de prensa</p>
		<p>Est. ECB 1.2.2. Diferenza entre Economía positiva e Economía normativa</p>	<p>CCL-CAA</p>	<p>3. O estudo da economía</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recoñece claramente as diferenzas entre economía positiva e normativa <p>Periscopio: 1 Actividades: 6 Test de repaso: 12 Actividades finais: 11, 13 Taller de prensa</p>

	Crit. B1.3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades	Est. ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes de relacións económicas da túa contorna	CAA-CSC-CIEE	2.A necesidade de elixir 3.O estudo da economía	✓ É capaz de aplicar os conceptos económicos á súa realidade cotiá ✓ Recoñece a necesidade de elixir e priorizar ante a escaseza de recursos Test de repaso: 6,9,10 Actividades finais: 3, 8, 9, 10 Taller de prensa
--	--	---	---------------------	--	---

UNIDADE 2: PRODUCCIÓN E CRECEMENTO	
Bloque 1. Ideas económicas básicas	
OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC. 1. Integrar o concepto de economía como ciencia da elección. Identificar os principais axentes económicos, a súa actuación e as relacións entre eles. Valorar criticamente o impacto das accións dos axentes económicos sobre a contorna.</p> <p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA) ○ Competencias sociais e cívicas (CSC) ○ Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor

	(CIEE)
TEMPORALIZACIÓN	
6-8 sesións lectivas dentro do primeiro trimestre	

UNIDADE 2: PRODUCCIÓN E CRECEMENTO					
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidades McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> Proceso produtivo e factores produtivos (Bloque II) 	Crit. B.2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo.	Est. ECB2.2.1. Indica os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CCA	1. Os factores produtivos: recursos naturais, traballo e capital	✓ Diferencia os tipos de factores de produción, así como a súa remuneración. Actividades: 1, 2, 3 Test de repaso 1, 2, 3 Actividades finais: 1, 2, 10, 11, 13, 14 Taller de prensa

<ul style="list-style-type: none"> • Como se estuda en economía? Un achegamento aos modelos económicos (Bloque I) • As relacións económicas básicas e a súa representación (Bloque I) 		Est. ECB2.2.2. Identifica os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.	CD-CIEE	2. Os sectores económicos	<ul style="list-style-type: none"> ✓ É capaz de ver cales son os principais sectores da economía española, así como levar a cabo unha análise crítica sobre a súa situación. ✓ Exponse cales son as debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades dos sectores económicos españois. <p>Periscopio: 1 Actividades: 4, 5, 6, 13 Test de repaso: 4, 5 Actividades finais: 3, 4 Taller de prensa</p>
	Crit. B1.2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso del vos modelos económicos.	Est.EC B1.2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos del área da economía.	CCL-CMCT	3. A fronteira de posibilidades de produción	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Entende distintos conceptos económicos vistos no tema, e é capaz de relacionalos entre sí. <p>Actividades: 10, 11 Test de repaso: 6, 7, 12 Actividades finais: 7, 8, 13, 14 Taller de prensa Xogo económico</p>
		Est. ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Produción.	CMCT	3. A fronteira de posibilidades de produción	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Interpreta o significado do modelo da FPP e é capaz de sacar conclusións dos seus distintos puntos. ✓ É capaz de realizar e construír a FPP en exercicios prácticos. <p>Actividades: 7,8,9 Test de repaso: 8,9, Actividades finais: 5, 6, 9, 12</p>
	Crit. B1.3. Tomar conciencia dos principios básicos da economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades	Est. ECB 1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes de relacións económicas da túa contorna.	CAA-CSC-CIEE	4. O crecemento económico	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recoñece a utilidade da ciencia económica para explicar problemas económicos cotiáns. ✓ Mostra interese nos problemas económicos da súa contorna. <p>Actividades: 12, 13 Test de repaso: 10, 11 Actividades finais: 15 Taller de prensa</p>

UNIDADE 3: MERCADOS E EMPRESA**Bloque 2. Economía e empresa****OBXECTIVOS DE UNIDADE**

Obx. EC. 1. Integrar o concepto de economía como ciencia da elección. Identificar os principais axentes económicos, a súa actuación e as relacións entre eles. Valorar criticamente o impacto das accións dos axentes económicos sobre a contorna.

Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.

Obx. EC.3. Describir a importancia da empresa e o emprendemento no proceso de creación de riqueza dunha sociedade.

Obx. EC.4. Identificar as consecuencias das actividades empresariais para a propia empresa, os seus traballadores e a sociedade no seu conxunto.

Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.

Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.

COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE

- **Competencia en comunicación lingüística (CCL)**

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)**

- **Competencia dixital (CD)**

- **Competencia de aprender a aprender (CAA)**

- **Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)**

TEMPORALIZACIÓN

8-10 sesións lectivas dentro do primeiro trimestre

UNIDADE 3: MERCADOS E EMPRESA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> A economía e o seu impacto na vida dos cidadáns (Bloque I) As relacións económicas básicas e a súa representación (Bloque I) Proceso produtivo e factores produtivos (Bloque II) Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios (Bloque II) 	<p>Crit. B1.3. Tomar conciencia dos principios básicos da economía a aplicar nas relacións económicas básicas e cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>	<p>Est. ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.</p>	CSC	<p>3. As funcións das empresas</p> <p>4. Mercados, empresas e familias</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Identifica os elementos das empresas así como as súas funcións na economía. ✓ É capaz de ver ao mercado como o lugar onde se relacionan os axentes económicos. ✓ Identifica as dúas caras do mercado, oferta demanda, e comprende a lei que rexe o seu funcionamento. ✓ Comprende o funcionamento do fluxo circular da renda a través das relacións dos axentes na economía. <p>Periscopio: 1, 2 Actividades: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 Test de repaso: 7, 8, 9, 10, 11, 12 Actividades finais: 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22 Taller de prensa</p>
	<p>Crit. B2.2. Analizar as características principais del proceso produtivo.</p>	<p>Est. ECB2.2.1. Indica os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.</p>	CCL-CD	<p>1. Que tecnoloxía utilizar?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende o concepto de tecnoloxía, e sabe diferenciar entre as eficientes e as non eficientes. ✓ Interpreta o concepto de produtividade como un dos factores do crecemento económico. <p>Actividades: 1, 2 Test de repaso: 1, 2, 3 Actividades finais: 1, 3, 16 Taller de prensa Xogo económico</p>
	<p>Crit. B2.4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.</p>	<p>Est. EC B2.4.1. Diferencia os ingresos e custos xerais dunha empresa e identifica o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.</p>	CMCT-CD-CAA	<p>2. Custos e ingresos: o beneficio empresarial</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Entende a diferenza entre os custos fixos e variables. ✓ Coñece o modo de cálculo do beneficio. ✓ Sabe facer sinxelos exercicios de cálculo de custos e beneficios. <p>Actividades: 3, 4 Test de repaso: 4, 5, 6, Actividades finais: 4, 5, 6, 17, 18 Taller de prensa</p>

UNIDADE 4: A EMPRESA NO seu CONTEXTO**Bloque 2. Economía e empresa**

OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.3. Describir a importancia da empresa e o emprendemento no proceso de creación de riqueza dunha sociedade.</p> <p>Obx. EC.4. Identificar as consecuencias das actividades empresariais para a propia empresa, os seus traballadores e a sociedade no seu conxunto.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA) ○ Competencias sociais e cívicas (CSC) ○ Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)
TEMPORALIZACIÓN	
8-10 sesións lectivas dentro do primeiro trimestre	

UNIDADE 4: A EMPRESA NO seu CONTEXTO					
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> A empresa e o empresario (Bloque I) Tipos de empresa. Criterios de clasificación, forma xurídica, funcións e obxectivos (Bloque I) Proceso produtivo e factores produtivos (Bloque I) Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios (Bloque I) 	Crit. B.2.1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como as interrelacións das empresas coa súa contorna inmediata.	Est.EC B.2.1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas e relacións coas esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo	CAA	1. Tipos de empresas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende a diferenza entre a personalidade física e xurídica. ✓ Coñece as características das distintas formas xurídicas. Actividades: 1, 2, 3 Test de repaso: 1, 2 Actividades finais: 1, 3 Xogo económico
		Est. ECB2.1.2. Valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	CAA-CIEE	1. Tipos de empresas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sabe apreciar as vantaxes e inconvenientes de cada forma xurídica. ✓ Ten en conta distintos factores clave para a elección dunha forma xurídica ou outra. Actividades finais: 2, 14
		Est. ECB2.1.3. Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna, así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	CAA-CSC-CIEE	1. Tipos de empresas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece os elementos que teñen as empresas. ✓ Comprende os efectos positivos e negativos que teñen as empresas na sociedade. ✓ É sensible á necesidade de que as empresas asuman unha "responsabilidade social". Periscopio: 1 Actividades: 4, 5, 6, 7, 8 Test de repaso: 3, 4, 5, 6, 7, 8 Actividades finais: 4, 5, 13, 15, 16, 17, 18, 21
				2. A Responsabilidade Social corporativa (RSC)	

<ul style="list-style-type: none"> Obrigacións fiscais das empresas (Bloque I) 	<p>Crit. B.2.3. Identificar as fontes de financiación das empresas.</p>	<p>Est. EC B.2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas, diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.</p>	<p>CCL-CMCT-CIEE</p>	<p>3. o financiamento empresarial</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece as posibilidades de financiamento das empresas. ✓ Sabe diferenciar entre os recursos internos e externos, tendo en conta o seu custo. <p>Actividades: 9, 10 Test de repaso: 9, 10 Actividades finais: 6, 7, 19 Taller de prensa</p>
	<p>Crit. B2.5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais.</p>	<p>Est. ECB2.5.1. Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade, sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferencias entre eles.</p>	<p>CCL-CMCT-CSC</p>	<p>4. Obrigacións das empresas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ É consciente e coñece cales son as principais obrigacións tributarias e sociais da empresa. <p>Actividades: 11, 12 Test de repaso: 11, 12 Actividades finais: 9, 10, 11, 12, 20 Taller de prensa</p>
		<p>Est. ECB2.5.2. Valora a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional</p>	<p>CSC</p>	<p>4. Obrigacións das empresas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ É sensible á necesidade do pago de impostos para o financiamento dos servizos públicos. <p>Actividades: 13 Test de repaso: 8, 9 Taller de prensa</p>

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1: ECONOMÍA: A CIENCIA ÚTIL UNIDADE 2: PRODUCCIÓN E CRECIMENTO UNIDADE 3: MERCADOS E EMPRESA UNIDADE 4: A EMPRESA NO seu CONTEXTO						
REPASO PRIMEIRO TRIMESTRE	Proposta de cine		Noticia		Cuestionario	
Bloques asociados	Estándares asociados	CCC asociadas	Estándares asociados	CCC asociadas	N.º	Estándar asociado
Bloque I. Ideas económicas básicas	Est EC.1.1.1	CCL-CSC-CIEE	Est. EC.1.2.1	CCL-CMCT	1	Est. EC.1.1.1.
	Est.EC.1.1.2	CCL-CSC	Est. EC. 1.3.2	CAA-CSC-CIEE	2	Est. EC. 1.2.1.
Bloque II. Economía e empresa	Est. EC.1.2.1	CCL-CMCT	Est. EC.2.3.1	CCL-CMCT-CIEE	3	Est. EC. 1.2.2.
	Est. EC. 1.2.2	CCL-CAA			4	Est. EC. 2.2.1.
	Est. EC. 1.3.2	CAA-CSC-CIEE			5	Est. EC. 1.2.1.
	Est. EC. 2.1.1	CAA			6	Est. EC. 1.1.2.
					7	Est. EC. 1.2.1
					8	Est. EC. 1.2.1.
		9	Est. EC. 2.1.1.			
		10	Est. EC. 2.3.1.			

TEMPORALIZACIÓN

2 sesións lectivas dentro do primeiro trimestre (para a *Proposta de cine*)
 1 sesión lectiva dentro do primeiro trimestre (para a *Noticia* e o *Cuestionario*).

UNIDADE 5: PLANIFICACIÓN FINANCEIRA**Bloque 3. Economía persoal****OBXECTIVOS DE UNIDADE**

Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.

Obx. EC.5. Coñecer, controlar e xestionar as variables de ingresos e gastos dun orzamento persoal e saber decidir con racionalidade entre distintas alternativas económicas da vida persoal e relacionalas co benestar propio e social.

Obx. EC.6. Analizar o papel do diñeiro no funcionamento da sociedade. Valorar o aforro como medio para alcanzar logros persoais.

Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.

Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.

COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE

- **Competencia en comunicación lingüística (CCL)**

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)**

- **Competencia dixital (CD)**

- **Competencia de aprender a aprender (CAA)**

- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**

- **Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)**
- **Competencia financeira (extracurricular) (CF)**

TEMPORALIZACIÓN

8-10 sesións lectivas dentro do segundo trimestre

UNIDADE 5: PLANIFICACIÓN FINANCEIRA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> Ingresos e gastos. Identificación e control (Bloque III) Xestión do orzamento. Obxectivos e prioridades (Bloque III) Aforro e endebedamento. Os plans de pensións (Bloque III) 	<p>Crit. B3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os diferentes tipos de ingresos e gastos, controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.</p>	<p>Est. ECB3.1.1. Elabora e realiza un seguimento a un orzamento ou plan financeiro personalizado, identificando cada un dos ingresos e gastos.</p>	<p>CMCT-CD-CIEE-Cf</p>	<p>2. Como se elabora un orzamento?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Entende a necesidade de elaborar orzamentos para planificar as necesidades financeiras. ✓ Sabe elaborar orzamentos priorizando os distinguindo e priorizando uns gastos doutros. <p>Actividades: 3 Test de repaso: 2, 4, 11 Actividades finais: 2, 6, 8 Taller de prensa</p>
		<p>Est. ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.</p>	<p>CD-Cf</p>	<p>2. Como se elabora un orzamento?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece distintas ferramentas informáticas e matemáticas na elaboración dos orzamentos. <p>Actividades finais: 8</p>
		<p>Est. EC B3.1.3. Manexa gráficos de análises que lle permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.</p>	<p>CMCT-CD-Cf</p>	<p>2. Como se elabora un orzamento?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sabe analizar os datos gráficos orzamentarios e extraer conclusións. <p>Actividades finais: 5, 7, 8</p>
<ul style="list-style-type: none"> Planificación do futuro. Necesidades económicas nas etapas da vida (Bloque III) 	<p>Crit. B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.</p>	<p>Est. ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.</p>	<p>CAA-CSC-CIEE-Cf</p>	<p>1 O aforro</p> <p>3. Os plans de pensións privados</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ É consciente da necesidade de levar un control das finanzas, así como de ter en conta o futuro nas decisións. ✓ Entende o concepto de plan de pensións e valóralo como plan de aforro e medio para conseguir seguridade financeira futura. <p>Actividades: 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Test de repaso: 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12 Actividades finais: 3, 4, 9, 10 Taller de prensa</p>

	Crit. B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.	Est. ECB3.3.1. Coñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	CCL-CD-Cf	1. O aforro	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende a necesidade do aforro para alcanzar a seguridade financeira. ✓ É sensible ao control e planificación dos gastos en todas as etapas da vida. <p>Actividades: 1, 2, 5 Test de repaso: 1, 5, 6, 8 Actividades finais: 1, 3 Taller de prensa Xogo económico</p>
--	--	--	------------------	-------------	--

UNIDADE 6: SAÚDE FINANCEIRA	
Bloque 3. Economía persoal	
OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.5. Coñecer, controlar e xestionar as variables de ingresos e gastos dun orzamento persoal e saber decidir con racionalidade entre distintas alternativas económicas da vida persoal e relacionalas co benestar propio e social.</p> <p>Obx. EC.6. Analizar o papel do diñeiro no funcionamento da sociedade. Valorar o aforro como medio para alcanzar logros persoais.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia dixital (CD) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA)

- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**
- **Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)**
- **Competencia financeira (extracurricular) (CF)**

TEMPORALIZACIÓN

8-10 sesións lectivas dentro do segundo trimestre

UNIDADE 6: SAÚDE FINANCEIRA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> Risco e diversificación (Bloque III) Planificación do futuro. necesidades económicas nas etapas da vida (Bloque III) O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros (Bloque III) 	<p>Crit. B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.</p>	<p>Est ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.</p>	<p>CAA-CSC-CIEE-Cf</p>	<p>1. Os investimentos</p> <p>2. As débedas</p>	<p>✓ É consciente da necesidade de planificar o endebedamento e o investimento nas distintas etapas da vida.</p> <p>Actividades: 4 Actividades finais: 8, 9, 10, 16 Taller de prensa</p>
	<p>Crit. B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar deferentes obxectivos.</p>	<p>Est ECB3.3.1. Coñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.</p>	<p>CLL-CD-Cf</p>	<p>1. Os investimentos</p> <p>2. As débedas</p>	<p>✓ Coñece as distintas posibilidades de inversión diferenciando a súa liquidez, risco e rendibilidade.</p> <p>✓ Valora as vantaxes e inconvenientes de cada tipo de investimento.</p> <p>✓ É consciente da diversificación como método para reducir o risco nos investimentos.</p> <p>Actividades: 1, 2, 3, 5, 6, 7 Test de repaso: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 Actividades finais: 1, 2, 3, 4, 15, 16, 22 Taller de prensa</p>

		Est ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento valorando o risco e seleccionando a decisión máis adecuada para cada momento.	CIEE-Cf	2. As débedas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende a necesidade da avaliación das débedas para conseguir seguridade financeira. ✓ É capaz de comparar entre distintas posibilidades de endebedamento e elixir a mellor opción. ✓ Coñece os elementos dun contrato de préstamo. <p>Actividades: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 Test de repaso: 8, 9, 10, 11 Actividades finais: 5, 6, 7, 8, 9, 17, 18, 19 Taller de prensa Xogo económico</p>
	Crit. B3.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.	Est ECB3.5.1 Identifica e diferencia os diferentes tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas diferentes etapas da vide.	CIEE	3. O contrato de seguro	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recoñece os elementos de todo contrato de seguro. ✓ É consciente das vantaxes dos seguros para a protección ante continxencias. ✓ Distingue os diferentes tipos de seguro. <p>Actividades: 15 Test de repaso: 12 Actividades finais: 10, 11, 12, 13, 14, 20, 21</p>

UNIDADE 7: O DIÑEIRO E As súas FORMAS**Bloque 3. Economía persoal**

OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.6. Analizar o papel do diñeiro no funcionamento da sociedade. Valorar o aforro como medio para alcanzar logros persoais.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia dixital (CD) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA) ○ Competencias sociais e cívicas (CSC) ○ Competencia financeira (extracurricular) (CF)
TEMPORALIZACIÓN	

6-8 sesións lectivas dentro do segundo trimestre

UNIDADE 7: O DIÑEIRO E As súas FORMAS					
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> O diñeiro. Relacións bancarias. A primeira conta bancaria. Información. Cartóns de débito e crédito (Bloque III) Implicacións dos contratos financeiros. 	<p>Crit. .B3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago, valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.</p>	<p>Est. ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento na operativa coas contas bancarias.</p>	<p>CCL-CD-Cf</p>	<p>1. O diñeiro</p> <p>2. Contas bancarias</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece o concepto de diñeiro e os seus tipos. ✓ Recoñece os distintos tipos de depósitos bancarios, así como as operacións bancarias habituais. ✓ É consciente das vantaxes e inconvenientes da banca <i>online</i>. <p>Actividades: 1, 2, 3, 4 Test de repaso: 1, 3, 4, 5, 6 Actividades finais: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16 Taller de prensa Xogo económico</p>

Dereitos e responsabilidades dos consumidores no mercado financeiro. (Bloque III)		Est.ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, así como a importancia da seguridade cando a relación se produce por Internet.	CCL-CD-CIEE-Cf	3. Relacións bancarias	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recoñece os perigos que pode supor Internet nas nosas relacións financeiras e coñece as medidas de seguridade. ✓ Mostra interese na necesidade de ler os contratos financeiros antes de asinalos. ✓ É consciente dos dereitos e obrigacións dos clientes nas súas relacións cos bancos. <p>Actividades: 5 Test de repaso: 2, 7 Actividades finais: 7, 8, 9, 15, 17, 18 Taller de prensa</p>
		Est.EC B3.4.3. Recoñece o feito de que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analiza o procedemento de reclamación ante as mesmas.	CCL-CIEE-Cf	3. Relacións bancarias	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Expresa interese pola posibilidade de negociar condicións cos bancos. ✓ Coñece o proceso de reclamación ante as incidencias xurdidas na relación cos bancos. <p>Periscopio: 1 Actividades: 6, 7 Test de repaso: 8, 9 Actividades finais: 10, 11 Taller de prensa</p>
		Est.EC B3.4.4. Identifica e explica as distintas modalidades de cartóns que existen, así como o esencial da seguridade cando se opera con cartóns.	CLL-CD-Cf	4. Os cartóns	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece os distintos tipos de cartóns xunto ás súas vantaxes e inconvenientes. ✓ Expresa interese na seguridade no uso de cartóns bancarios. <p>Periscopio: 2 Actividades: 8, 9 Test de repaso: 10, 11, 12 Actividades finais: 12, 13, 14, 19 Taller de prensa</p>

UNIDADE 8: PRODUCCIÓN E PREZOS**Bloque 5. Economía e tipos de interese, inflación e desemprego**

OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.6. Analizar o papel do diñeiro no funcionamento da sociedade. Valorar o aforro como medio para alcanzar logros persoais.</p> <p>Obx. EC.7. Explicar o papel do sector público, como garante do marco de actuación e como axente económico. Valorar criticamente os efectos da súa actuación ou ausencia de actuación respecto da igualdade e o benestar dunha sociedade.</p> <p>Obx. EC.8. Diagnosticar os efectos da inflación como elemento distorsionador das decisións que toman os axentes económicos nunha sociedade.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia dixital (CD)

Obj. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.

- **Competencia de aprender a aprender (CAA)**
- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**

TEMPORALIZACIÓN

6-8 sesións lectivas dentro do segundo trimestre

UNIDADE 8: PRODUCCIÓN E PREZOS

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> Tipos de interese (Bloque V) A inflación (Bloque V) Consecuencias dos cambios nos tipos de interese e inflación (Bloque V) 	<p>Crit. .B5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de interese, inflación e desemprego, así como analizar as relacións existentes entre elas.</p>	<p>Est. .ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.</p>	CCL-CD-CCEC	<p>1. A perspectiva macroeconómica</p> <p>3. A inflación</p> <p>4. Indicadores de inflación</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recoñece á inflación como unha das principais variables macroeconómicas. ✓ Coñece o concepto de inflación e as causas que a xeran. ✓ É sensible aos efectos negativos que a inflación pode ter en determinadas capas sociais. <p>Periscopio: 2, 3 Actividades: 1, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13 Test de repaso: 1, 2, 11, 12 Actividades finais: 4, 5, 6, 7, 16, 17, 18 Taller de prensa</p>
		<p>Est.EC .B5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.</p>	CCL-CD	<p>1. A perspectiva macroeconómica</p> <p>5. O prezo do diñeiro</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece o concepto de tipo de interese e relaciónao coa marcha da economía. ✓ Manifesta curiosidade e coñece os efectos das políticas monetarias do BCE. ✓ Comprende os distintos instrumentos de política monetaria. <p>Periscopio: 4 Actividades: 15, 16 Test de repaso: 4, 8 Actividades finais: 8, 9, 10 Taller de prensa Xogo económico</p>

	Crit. .B5.2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	Est.EC .B5.2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	CMCT-CD-CAA	1. A perspectiva macroeconómica 2. Crecemento e produción	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Compara o PIB das distintas Comunidades Autónomas. ✓ Sabe resolver sinxelos exercicios prácticos relacionados coa inflación. ✓ Relaciona e interésase por datos das principais variables macroeconómicas. <p>Periscopio: 1 Actividades: 2, 3, 4, 5, 10, 14 Test de repaso: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10 Actividades finais: 1, 2, 3, 11, 12, 13, 15, 19, 20</p>
--	---	--	--------------------	--	--

SEGUNDO TRIMESTRE

UNIDADE 5: PLANIFICACIÓN FINANCEIRA UNIDADE 6: SAÚDE FINANCEIRA UNIDADE 7: O DIÑEIRO E As súas FORMAS UNIDADE 8: PRODUCCIÓN E PREZOS						
REPASO SEGUNDO TRIMESTRE	Proposta de cine		Noticia		Cuestionario	
Bloques asociados	Estándares asociados	CCC asociadas	Estándares asociados	CCC asociadas	N.º	Estándar asociado
Bloque III. Economía persoal Bloque V. Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	Est. EC.3.1.1	CMCT-CIEE	Est EC.3.2.1	CAA-CSC-CIEE-Cf	1	Est EC.3.3.1
	Est EC.3.2.1	CAA-CSC-CIEE-Cf	Est EC.3.3.1	CCL-Cf	2	Est EC.3.2.1
	Est EC.3.3.1	CCL-Cf	Est. EC.3.3.2	CIEE-Cf	3	Est. EC.3.3.2
	Est. EC.3.3.2	CIEE-Cf			4	Est. EC.3.3.1
					5	Est. EC.3.3.1
					6	Est. EC.3.3.2
					7	Est. EC.3.3.1
					8	Est. EC.3.4.4
					9	Est. EC.5.1.2

					10	Est. EC.5.1.1
TEMPORALIZACIÓN						
2 sesións lectivas dentro do segundo trimestre (para a <i>Proposta de cine</i>) 1 sesión lectiva dentro do segundo trimestre (para a <i>Noticia</i> e o <i>Cuestionario</i>).						

UNIDADE 9: O MERCADO DE TRABAJO	
Bloque 5. Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	
OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.7. Explicar o papel do sector público, como garante do marco de actuación e como axente económico. Valorar criticamente os efectos da súa actuación ou ausencia de actuación respecto da igualdade e o benestar dunha sociedade.</p> <p>Obx. EC.9. Analizar as características principais do mercado de traballo, as políticas de emprego e valorar as oportunidades que presenta.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia dixital (CD) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA) ○ Competencias sociais e cívicas (CSC)

- **Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)**

TEMPORALIZACIÓN

8-10 sesións lectivas dentro do terceiro trimestre

UNIDADE 9: O MERCADO DE TRABALLO

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	Crit. B.5.2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	Est. ECB.5.3.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	CD	2. As estatísticas de emprego 3. A política de emprego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece a situación do desemprego en España. ✓ Recoñece as distintas medidas que se poden aplicar contra o desemprego. Actividades: 3, 4, 5, 6, 7 Test de repaso: 4, 5, 6, 7, 8 Actividades finais: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10 Taller de prensa
	Crit. B5.3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	Est. ECB.5.3.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	CCL-CD-CIEE	1. O desemprego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece os tipos de desemprego. ✓ Recoñece as causas do desemprego. ✓ Diferenza entre as distintas persoas segundo a súa relación co emprego. Periscopio: 1, 2 Actividades: 1, 2 Test de repaso: 1, 2, 3 Actividades finais: 1, 7, 8, 15, 16 Taller de prensa
		Est. EC B.5.3.3. Investiga e recoñece ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.	CD-CIEE	4. Xacementos de emprego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mostra interese polos sectores de futuro no emprego. ✓ Avalía as posibilidades de emprego dentro da súa contorna. Actividades: 8 Test de repaso: 9, 10, 11 Actividades finais: 12, 13, 14, Taller de prensa Xogo económico

UNIDADE 10: As CONTAS DO ESTADO**Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado****OBXECTIVOS DE UNIDADE**

Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.

Obx. EC.5. Coñecer, controlar e xestionar as variables de ingresos e gastos dun orzamento persoal e saber decidir con racionalidade entre distintas alternativas económicas da vida persoal e relacionalas co benestar propio e social.

Obx. EC.7. Explicar o papel do sector público, como garante do marco de actuación e como axente económico. Valorar criticamente os efectos da súa actuación ou ausencia de actuación respecto da igualdade e o benestar dunha sociedade.

Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.

Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.

COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE

- **Competencia en comunicación lingüística (CCL)**

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)**

- **Competencia dixital (CD)**

- **Competencia de aprender a aprender (CAA)**

- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**

TEMPORALIZACIÓN**8-10 sesións lectivas dentro do terceiro trimestre**

UNIDADE 10: As CONTAS DO ESTADO

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> Os ingresos e gastos do Estado (Bloque IV) A débeda pública e o déficit público (Bloque IV) Desigualdades económicas e distribución da renda (Bloque IV) 	<p>Crit. B.4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p>	<p>Est. ECB.4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.</p>	CMCT	2 .Política fiscal	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferentes partidas de ingreso e gasto do estado. Coñece o concepto de PGE. Explica o concepto de "Estado do benestar". <p>Actividades: 4, 5, 6, 7 Test de repaso: 7 Actividades finais: 5, 7, 8, 9, 10, 11, 19 Taller de prensa</p>
		<p>Est. ECB.4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.</p>	CMCT-CD	3. Os Orzamentos Xerais do Estado	<ul style="list-style-type: none"> Mostra interese pola distribución dos gastos públicos entre as distintas partidas. <p>Actividades finais: 20 Taller de prensa</p>
		<p>Est. ECB.4.1.3. Distingue nos diferentes ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos así como os efectos que se poden producir ao longo del tempo.</p>	CMCT-CAA	1. O papel do estado	<ul style="list-style-type: none"> Coñece o funcionamento dos ciclos económicos. Comprende o papel do estado na economía e a súa intervención a través de políticas macroeconómicas. Explica o concepto de "fallo de mercado". Recoñece os tipos de política fiscal e os seus efectos. Relaciona os ciclos económicos coa política fiscal dun país. <p>Periscopio: 1 Actividades: 1, 2, 3, Test de repaso:1, 3, 4, 5, Actividades finais: 1, 2, 3, 4, 16, 17, 18 Taller de prensa Xogo económico</p>

	<p>Crit. B.4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.</p>	<p>Est. ECB.4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.</p>	<p>CCL-CMCT-CAA</p>	<p>3. Os Orzamentos Xerais do Estado</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Comprende o concepto e tipos de déficit orzamentario así como as posibilidades do seu financiamento. ✓ Diferenza entre déficit público e débeda pública. <p>Periscopio: 2 Actividades: 9 Test de repaso: 6, 8, 9, Actividades finais: 6, 13, 14, 15, 21, 22 Taller de prensa</p>
	<p>Crit. B.4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>	<p>Est.EC B.4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.</p>	<p>CCL-CAA-CSC</p>	<p>3. Os Orzamentos Xerais do Estado</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ É sensible á necesidade de redistribución da renda por parte do estado. ✓ Coñece instrumentos de política redistribuidora de renda. <p>Actividades: 8 Test de repaso: 2, Actividades finais: 5, 12 Taller de prensa</p>

UNIDADE 11: O COMERCIO INTERNACIONAL E A UNIÓN EUROPEA

Bloque 6. Economía internacional

OBXECTIVOS DE UNIDADE	COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE
<p>Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.</p> <p>Obx. EC.10. Coñecer e valorar as vantaxes que supuxo o comercio internacional, así como os custos que implicou no desenvolvemento dalgúns países. Valorar o potencial da integración económica e as perspectivas da economía aragonesa no marco da internacionalización económica.</p> <p>Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.</p> <p>Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Competencia en comunicación lingüística (CCL) ○ Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) ○ Competencia dixital (CD) ○ Competencia de aprender a aprender (CAA)

- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**

TEMPORALIZACIÓN

8-10 sesións lectivas dentro do terceiro trimestre

UNIDADE 11: O COMERCIO INTERNACIONAL E A UNIÓN EUROPEA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> O comercio internacional (Bloque VIN) O mercado común europeo e a unión económica e monetaria europea (Bloque VIN) 	<p>Crit. B.6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>	<p>Est. ECB.6.1.1. Valora o grao de interconexión da diferentes economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.</p>	<p>CAA-CIEE-CCEC</p>	<p>1. O comercio internacional</p> <p>2. Proteccionismo fronte a libre comercio</p> <p>3. A integración económica</p>	<p>✓ Coñece os distintos procesos de integración económica a nivel mundial.</p> <p>✓ Sabe diferenciar entre os distintos niveis de integración desde a menor até a maior.</p> <p>Periscopio: 3 Actividades: 4, 5 Test de repaso: 6, Actividades finais: 6, 13, 14, 24 Taller de prensa</p>
		<p>Est.EC B.6.1.2. Explica as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países.</p>	<p>CAA-CCEC</p>	<p>1. O comercio internacional</p> <p>2. Proteccionismo fronte a libre comercio</p> <p>3. A integración económica</p>	<p>✓ Comprende as razóns para comerciar entre países.</p> <p>✓ Entende o concepto de divisas.</p> <p>✓ Coñece as vantaxes do libre comercio a través da vantaxe comparativa.</p> <p>✓ Sabe explicar as barreiras que poden existir fronte ao libre comercio.</p> <p>✓ Coñece os organismos de cooperación internacional.</p> <p>Periscopio: 1, 2 Actividades: 1, 2, 3 Test de repaso: 1, 2, 3, 4, 5 Actividades finais: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 20, 21, 22, 23, 25 Taller de prensa</p>

		<p>Est. ECB.6.1.4. Coñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.</p>	<p>CAA-CIEE-CCEC</p>	<p>4. A Unión Europea (Ou.E.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece as distintas etapas que coñeceu a Unión Europea no seu proceso de integración. ✓ Explica as vantaxes e inconvenientes da integración europea. <p>Periscopio: 4 Actividades: 6, 7 Test de repaso: 7, 8, 9, 10 Actividades finais: 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 25 Taller de prensa Xogo económico</p>
--	--	--	-----------------------------	-----------------------------------	---

UNIDADE 12: A GLOBALIZACIÓN E Os DESEQUILIBRIOS DE A ECONOMÍA MUNDIAL**Bloque 6. Economía internacional****OBXECTIVOS DE UNIDADE**

Obx. EC.2. Adquirir e empregar vocabulario económico con precisión e rigor, de modo que permita coñecer, valorar e interpretar a realidade económica e social que nos rodea.

Obx. EC.10. Coñecer e valorar as vantaxes que supuxo o comercio internacional, así como os custos que implicou no desenvolvemento dalgúns países. Valorar o potencial da integración económica e as perspectivas da economía aragonesa no marco da internacionalización económica.

Obx. EC.11. Buscar, seleccionar, comprender e valorar noticias económicas procedentes de distintas fontes.

Obx. EC.12. Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas económicos.

COMPETENCIAS CRAVE (CCC) DE UNIDADE

- **Competencia en comunicación lingüística (CCL)**

- **Competencia dixital (CD)**

- **Competencia de aprender a aprender (CAA)**

- **Competencias sociais e cívicas (CSC)**

- **Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CIEE)**

TEMPORALIZACIÓN**4-6 sesións lectivas dentro do terceiro trimestre**

UNIDADE 12: A GLOBALIZACIÓN E Os DESEQUILIBRIOS DA ECONOMÍA MUNDIAL					
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Relación de CCC con estándares	Relación cos epígrafes da unidade McGraw-Hill	Indicador de logro/ Actividades asociadas
<ul style="list-style-type: none"> A globalización económica (Bloque VIN) A consideración económica do medio ambiente: a sustentabilidade (Bloque VIN) 	<p>Crit. B.6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>	<p>Est.EC B.6.1.3. Analiza acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.</p>	<p>CAA-CCEC</p>	<p>1. A globalización</p> <p>3. Desigualdades e subdesarrollo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Entende o concepto de globalización e o seu impacto na nosa vida cotiá. ✓ Diferenza entre os distintos factores que condicionan a globalización. ✓ Coñece as vantaxes e desvantaxes do proceso globalizador. ✓ Cita as características dos países subdesarrollados. ✓ Coñece o indicador IDH de Nacións Unidas. ✓ Explica o impacto das empresas multinacionais no proceso de globalización. <p>Periscopio: 1, 2, 4 Actividades: 1, 2, 3, 6, 7, Test de repaso: 1, 2, 3, 4, 6, 10, 11 Actividades finais: 1, 2, 3, 4, 8, 10, 11, 12, 14, 16 Taller de prensa</p>
		<p>Est.EC B.6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.</p>	<p>CAA-CIEE-CCEC</p>	<p>2. Os problemas ambientais</p> <p>4. O desenvolvemento o sustentable</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece os problemas e ameazas ambientais ás que nos enfrontamos. ✓ Explica as distintas medidas e políticas ambientais que se poden implementar. ✓ Comprende o termo "desenvolvo sustentable". ✓ Coñece os Obxectivos de Desenvolvemento para o Milenio (Nacións Unidas). <p>Periscopio: 3, 5 Actividades: 4, 5, 8, 9 Test de repaso: 5, 7, 8, 9, 12 Actividades finais: 5, 6, 7, 9, 13, 15, 16 Taller de prensa Xogo económico</p>

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 9: O MERCADO DE TRABALLO UNIDADE 10: As CONTAS DO ESTADO UNIDADE 11: O COMERCIO INTERNACIONAL E A UNIÓN EUROPEA UNIDADE 12: A GLOBALIZACIÓN E Os DESEQUILIBRIOS DA ECONOMÍA MUNDIAL						
REPASO TERCEIRO TRIMESTRE	Proposta de cine		Noticia		Cuestionario	
Bloques asociados	Estándares asociados	CCC asociadas	Estándares asociados	CCC asociadas	N.º	Estándar asociado
Bloque IV .Economía e ingresos do Estado	Est. EC.6.1.1	CAA-CIEE-CCEC	Est. EC.5.3.1	CCL-CIEE	1	Est. EC.5.2.1
	Est EC.6.1.2	CAA-CCEC	Est. EC.5.3.3	CIEE	2	Est. EC.4.1.1
Bloque V. Economía e tipos de interese, inflación e desemprego	Est EC.6.1.3	CAA-CCEC			3	Est. EC.4.2.1
	Est. EC.6.1.5	CAA-CIEE-CCEC			4	Est. EC.4.1.3
Bloque VIN. Economía internacional					5	Est. EC.4.3.1
					6	Est. EC. 4.1.1
					7	Est EC.6.1.2
					8	Est EC.6.1.2
					9	Est EC.6.1.5
					10	Est EC.6.1.3
TEMPORALIZACIÓN						
2 sesións lectivas dentro do terceiro trimestre (para a <i>Proposta de cine</i>) 1 sesión lectiva dentro do terceiro trimestre (para a <i>Noticia</i> e o <i>Cuestionario</i>).						